

De Britse rockband Muse gebruikte voor hun wereldtour *Drones* twaalf megagrote drones en een zeppelin die Smale ontwikkelde.

JACK SMALE ZIT 30 JAAR IN DE EVENEMENTENWERELD

President in een land zonder handleiding

Jack Smale werkt sinds 1986 voor en met artiesten van het formaat U2 en Muse. Hij produceerde evenementen als de MTV Awards. Tijd voor een terugblik op wilde jaren, professionalisering en verzakelijking. Wat is er veranderd, en wat is de onveranderde kern?

| TEKST: WENDY KOOPS |

Het mooie aan entertainment is dat er geen handleiding voor is, vindt Jack Smale. "Als Elton John komt, staat er niet: er moeten tien lampen boven zijn hoofd hangen. Misschien is één lamp ook genoeg. Voelen wat mooi is en wat niet, dat is de kunst."

Een jaar of dertig geleden rolde hij via wat omwegen de muziekwereld in. Als promotor-rep bij Mojo Concerts (nu LiveNation) was hij betrokken bij concerten in het Goffertpark, Ahoy en De Kuip. De bezoekersaantallen waren vergelijkbaar met die van nu, de producties stukken simpeler. "Je had nog geen video, het draaide om geluid, licht, en een fysiek decor. De begroting paste op een A4'tje." Mojo bestond uit zeven mensen. "Onze kracht was dat we iedereen kenden, van de chauffeur tot het management van de bands. Alles draaide om persoonlijk contact."

Sindsdien heeft de technologie een enorme vlucht genomen. Maar die gaat in Smales ogen niet automatisch gepaard met een evenredig toenemende creativiteit. "De artiesten kijken naar elkaar, ze zoeken minder naar hun eigen identiteit." Er worden soms spectaculaire lichtshows en videoschermen aangerukt, zonder dat het iets toevoegt. Nodeloos duur en complex, vindt hij. "U2 verstaat de kunst van het weglaten bijvoorbeeld nog wel. Als zij een videoscherm gebruiken, dan doen ze dat vanuit de inhoud." Hij ziet Bruce Springsteen als een

tegenhanger van die focus op technologie. "Het draait alleen om zijn zang en zijn charisma. Het geluid is ontzettend goed en hij gebruikt een basisset licht, dat is het. Blijkbaar doet hij toch iets goed." Springsteen lacht zich volgens Smale helemaal de blubber. "Hij verkoopt net zoveel kaarten als Beyoncé die met zestig trailers aankomt. Ed Sheeran verkoopt in zijn eentje twee avonden de Arena uit, met een relatief simpele productie. Ze komen echt voor hem. Dat fascineert me: wie bepaalt dat het allemaal zo groots moet?"

"U2 verstaat de kunst van het weglaten nog wel"

Poppetjes

Genesis, Pink Floyd en Michael Jackson waren destijds de koplopers in de technologie. In hun kielzog ontwikkelde de hele sector zich. Het meest aansprekende voorbeeld daarvan is het bedrijf Stageco. Hedwig de Meyer, de organisator van Rock Werchter begon met het bouwen van stalen podia. "Tot die tijd was het overal gekloot met houten podia. Dat de podia van Werchter er bovenuit staken viel die bands natuurlijk op." Nu is De Meyers bedrijf Stageco de grootste speler >>

Drones

Voor de wereldtour van Muse van 2015/2016, *Drones*, ontwikkelde Smale de twaalf beeldbepalende met helium gevulde drones en een enorme zeppelin. De drones volgden een voorgeprogrammeerde choreografie. Het trackingsysteem BlackTrax zorgde ervoor dat ze niet botsten of verwaaiden. Op 12 juli wordt eenmalig een registratie van *Drones* 'the greatest show on earth' in bioscopen wereldwijd vertoond.

Trailer op: musedrones.film/videos/

ter wereld. De professionaliseringslag is destijds, midden jaren 80, ingezet. "Het leuke is dat we allemaal met elkaar meegroeiden", vertelt Smale. "Ieder in zijn eigen discipline: de creatieven, de techneuten, de designers, de boekhouders. De chauffeurs die dertig jaar geleden voor Pink Floyd reden, zijn er nog steeds. De roadies ook. Wat wel flink veranderd is, is de wereld eromheen. Je kunt wel zeggen dat er een schil omheen gekomen is van advocaten, accountants en sponsors. De cowboy-mentaliteit van destijds is min of meer verdwenen. Prima. Maar af en toe lijkt het erop dat het nu vooral gaat om het pleasen van de accountant en de aandeelhouders." In het uitvoerende werk heeft zich ook een sterkte specialisering voorgedaan. Omdat de shows zo complex zijn, wordt alles van tevoren in Autocad getekend. Bij de opbouw wordt die tekening ook nauwgezet gevolgd. Ziet het publiek niks als het podium maar anderhalve meter hoog is? Jammer. Zo staat het nu eenmaal in de rider. "Vroeger zou dat worden aangepast als het voor de show beter was."

Path65

Met het softwaresysteem Path65 kunnen meerdere objecten volgens een voorgeprogrammeerd patroon door een ruimte vliegen. Een trackingsysteem zorgt ervoor dat de objecten zich corrigeren als ze van hun pad afwijken. De naam Path65 is een eerbetoon aan Patrick Jordan, zijn in 2009 overleden vriend en mede-eigenaar van United States of Entertainment. Diens geboortjaar was 1965.

Smale ziet het grootschalige entertainment als een voetbalspel, waarbij je inspringt waar het nodig is. "Je doet het met zijn allen. Een rechtsback blijft ook niet op zijn plek staan als zich een enorme kans voordoet om te scoren." Door die verzakelijking gaat het meer de kant op van tafelfoetbal. "Dan zit iedereen een klem aan zo'n stang. Je zit vast in een groter geheel en dat stimuleert niet om voorop te gaan lopen."

"De chauffeurs die dertig jaar geleden voor Pink Floyd reden, zijn er nog steeds."

Sarajevo

Na tien jaar Mojo wilde Smale ook andersoortige evenementen organiseren, waar hij zijn liefde voor het theatrale meer in kwijt kon. Samen met Mojo zette hij Sightline Productions op. Hier kon hij creatieve ideeën naar buiten en moeren blijven vertalen, zonder te touren. Zijn eerste klus was de opening van de Amsterdam ArenA. "Een geweldig evenement dat drie weken duurde. Onze naam was meteen gevestigd. Daarna kwamen grote aanvragen van G-Star, Joop van den Ende. En ik heb voor U2 in Sarajevo gewerkt. Dat was een waanzinnige ervaring."

Verschillende malen was hij betrokken bij de MTV Awards. Het verschil tussen 1997 en de latere edities? "Tja, in 1997 keek daar een half miljard mensen naar, wereldwijd. Nu zijn dat er hoogstens 30 of 40 miljoen. "In 1997 waren de MTV Awards een belangrijk promotiemiddel voor artiesten, iedereen wilde

komen”, vertelt Smale. De mooi uitgelichte 3D-decors zijn vervangen door video en bewegende objecten. “Maar het kunstje is hetzelfde gebleven. Het is nog steeds de artiest met een creatief en een uitvoerend team.”

Verhalen vertellen

Om de schil van de zakenmensen heen ziet Smale nog een schil verschijnen. De dataschil. “Bij een forum hoorde ik dat Ticketmaster kaarten gaat verkopen op gezichtsherkenning, om doorverkoop te voorkomen. Daarmee zien ze ook meteen je surfgedrag. Als daaruit blijkt dat de fans bijvoorbeeld van rood licht houden, dan kan dat de shows gaan beïnvloeden. Dan gaat die buitenste schil bepalen wat die binnenste schil gaat doen.” Een schrikbeeld: mensen willen toch niet iets zien dat ze al kennen? Smale lacht: “Maar zij willen jou wel kennen. Als ze weten dat jij veel cola drinkt, zorgen ze dat er genoeg cola in huis is. Het beïnvloedt de financiën, de begroting, de tijden waarop je een show voor een bepaald publiek programmeert. Het wordt steeds meer marketing.”

Hij vergelijkt het met *The Voice*, waarin ze een artiest eerst helemaal opbouwen en vervolgens keihard laten vallen. “Dat gaat om geld verdienen, niet om de artiesten zelf. De motivatie is dus anders.” Entertainment gaat volgens hem altijd om verhalen vertellen. Maar steeds meer wordt de vraag: wie vertelt dat verhaal? Wie heeft de touwtjes in handen: de buitenste schil of de artiest zelf? Hij verwacht dat het publiek dat massale en gelikte op een bepaald moment zat is. “Die lange rijen, dat fouilleren, de hoge prijzen, daar heeft straks toch niemand meer zin in? In mijn optiek creëren we onze eigen Frankenstein.”

Teenslippers en een joint

Dat er minder ruimte is voor experiment komt door allerlei factoren. De artiesten nemen minder risico omdat touren hun belangrijkste inkomensbron is geworden. Vroeger tourden ze voor de promotie van cd's. Regelgeving en de noodzaak om ver van te voren overal vergunningen voor aan te vragen, werkt ook al niet bevorderend voor de creativiteit. De eisen op het gebied van security, milieu en arbeidsomstandigheden zijn in de loop van de tijd strenger geworden. En dat is volgens Smale alleen maar goed. “De professionalisering heeft veel voordelen. Dat technici op teenslippers met een joint op het podium komen en naar boven klimmen... dat is niet meer denkbaar.”

Draadloze sneeuwvlokken

Zelf heeft Smale wel de behoefte om nieuwe dingen te proberen en initiatieven te ontplooiën. Hij wilde bijvoorbeeld graag radiografisch gestuurde objecten en decorstukken ontwikkelen. Hij werkte dat uit tot met helium gevulde objecten, die via een positioneringssysteem aangestuurd werden door modelvliegtuigen. Dat kon niet binnen Sightline, want dan zou hij concurreren met zijn opdrachtgevers. Daarom begon hij in 2008 het bedrijf de *United States of Entertainment*.

Blijkbaar was er ook behoefte aan die nieuwe technologie, Path65, want er kwamen twee projecten uit voort. In de show

Christmas Spectacular in de Radio City Hall op Broadway waren zijn radiografisch gestuurde sneeuwvlokken vijf jaar lang te zien. De Britse rockband Muse gebruikte voor hun wereldtour *Drones* twaalf megagrote drones en een zeppelin. Enorm imposant, al besloten de drones soms een eigen leven te gaan leiden. Twee jaar later is Path65 nog steeds uniek. “Na de tour ben ik door verschillende grote artiesten benaderd. Maar het is nog te vroeg; het systeem is niet stabiel genoeg. Dat komt omdat de elektronica ontzettend licht moet zijn. Er bestaat genoeg elektronica om een stabiele radioverbinding te bewerkstelligen, maar die is te zwaar. Ik wacht de technologische ontwikkelingen even af, het gaat zo snel dat het weinig zin heeft om dat zelf te ontwikkelen. Spullen waar we jaren aan gewerkt hebben, bestel je nu voor een paar euro bij Alibaba.” Maar stilzitten is er voor Smale niet bij. “De trackingtechnologie die we gebruiken is razend interessant. Je kunt daarmee op de millimeter nauwkeurig zien waar de band en de objecten zijn. Dit soort technologie kun je op heel veel manieren toepassen, ook buiten het entertainment. Ik ben bezig met een aantal ideeën voor de museumwereld.” <<

Voor U2 werkte Smale in het door oorlog geteisterde Sarajevo. “Dat was een waanzinnige ervaring.”

Wie is Jack Smale?

Jack Smale, geboren in 1963, liep tijdens zijn studie elektronica aan de HTS stage bij Flashlight. Hij bleef daar werken tot hij samen met zijn collega John Mulder overstapte naar concertpromotor Mojo. Hij werd er direct voor de leeuwen gegooid. “Een van m'n eerste producties was U2.” Na tien jaar wilde hij naast

muziek ook andere evenementen produceren en richtte hij Sightline Productions op.

In 2008 werd hij 'president' van de *United States of Entertainment*, een allround bedrijf dat concepten, evenementen en producten voor de entertainmentbranche bedenkt, ontwerpt en realiseert.